

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

Art. 6. De Necessitate peccata dubia confitendi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

tiæ præsumere, se vel omnino non, vel non nisi imperfectè confesisset. Idem est, si post longum tempus oriatur dubium de peccato mortali admisso: quia cum homo sit timorata conscientia, & fuerit etiam tunc, cum hoc vel illud commisit, utique si advertisset, urfisset tam fortiter peccatum commissum, quam nunc urget dubium.

151. XIII. In dubio, an filius sit legitimus, nec ne, confendum est esse legitimum. Dian. p. 4. n. 3. R. 6. hæc enim est nativitas conformior naturæ: & quivis in dubio bonæ famæ possessionem retinere debet: in dubio autem præsumi debet, quod est honestius, ut declarat Baldus in *L. filium, n. 11. ff. de iis, qui sunt sui vel alieni juris*. Vide Palaum p. 5. per totum, ubi n. 1. ait, in dubio, an sit spurius, vel naturalis filius, habendum potius esse naturalem, quia etiam hoc est honestius.

152. XIV. In dubio favendum est pietati, religioni & salutis animarum. Sensus est, semper inclinandum esse in eam partem, quæ magis favet pietati, cæteris paribus; v. g. si puer infidelis, de quo dubitatur, an habeat usum rationis, cupiat baptizari, baptizandus est, reclamantibus licet parentibus; quia hic agitur de æterna salute pueri, cujus potior habenda est ratio, quam juris paterni, adeoque præsumendum, quod usu rationis polleat, & ita baptizandus est. E contra si parentes velint eum baptizari, puer autem, de cujus ratione dubitatur, reclamer, in favorem animæ ipsius præsumendum est, eum usu rationis nondum gaudere, & ex voluntate parentum baptizandus est. Similiter si ægrotus suâ loquelâ destitutus ingemuerit, & nesciatur, an ex dolore corporis,

R. P. Stoz Trib. Panit.

vel ex penitentiâ peccatorum gemitus prodierit, præsumitur, fuisse signum penitentiæ, & absolvitur. Idem fit in aliis dubiis, sequendo istam partem, quæ magis favet v. g. matrimonio, causæ viduarum, pupillorum, Ecclesiæ &c.

153. XV. Beneficiarius, qui ob tenuitatem beneficii dubitat de onere recitandi horas Canonicas, tenetur recitare. Palaus p. 8. n. 11. Dian. R. 25. Certum est enim, eum habere beneficium, & per consequens onus divini officii recitandi illi annexum; dubium autem est, an ab eo ob parvitatem beneficii excusetur; quando autem obligatio est certa, excusatio verò dubia, teneris obedire.

ARTICULUS VI.

De necessitate peccata dubia confitendi.

Difficilis & perardua hæc est quæstio: nec commodiorem habet locum quam præsentem. Ad eam verò planius decidendam, repetenda sunt, quæ supra n. 121. de natura & divisione dubii dixi: ea enim nisi observentur, non poterit dilucida esse & expedita istius difficultatis resolutio. Itaque

154. I. Qui dubitat merè negativè, ita ut nec pro se, nec contra se habeat rationem, potest ab omni onere immunem se reddere: hæc enim dubitatio, cum, ut dixi, sit potius mera ignorantia, non præbet ullum fundamentum decernendi quicquam in alterutram partem: sed sicut temerè & sine causa concepta est, ita etiam sine culpa deponi potest, & iudicium ferri pro immunitate dubitantis: alioqui nimis grave esset onus imposi-

ccc

tum

tum humanæ voluntati, cum nihil facilius sit, quam ejusmodi dubia concipere.

155. II. Qui ita dubitat de peccato commisso, ut ex una parte habeat rationes probabiles & sufficientes ad judicandum, se non peccasse mortaliter; ex altera verò parte habeat alias similes, & fortè probabiliiores ad judicandum se peccasse, non tenetur illud confiteri: conformat enim se iudicio probabili, quod licet. Suar. *de pœnit.* D. 22. §. 9. n. 6. Sanch. *l. 1. Mor. c. 10. n. 76.* Tamb. *in Meth. conf. l. 2. c. 1. §. 3. n. 9.* & alii.

156. III. Qui probabiliter, imò certò scit, se peccasse mortaliter, habet tamen rationes probabiles, se jam confessum esse; & alias probabiles, aut fortè probabiliiores, se non esse confessum, non tenetur confiteri: quia adhuc sequitur iudicium probabile. Coninch. *de pœn. D. 7. d. 8. n. 68.* Tamb. *n. 10.*

157. IV. qui habet rationes probabiles, se non peccasse; vel scit quidem se peccasse, habet tamen probabiles rationes se jam confessum esse, non tenetur illud confiteri, etsi alias nullas habeat rationes ad judicandum contrarium. Ratio est eadem: quia adhuc operatur nixus ratione probabili, quod, ut sæpius dictum, ad honestatem operis sufficit: nimis enim misera esset conditio humanæ voluntatis, si in suis operationibus moralibus non posset se accommodare iudicio probabili. Tamb. *n. 11.* Videri etiam potest Dicastillo *de Evch. D. 9. d. 8. n. 134.*

158. Hæc facilia sunt, & satùs clara & expedita. Major difficultas est de verè & propriè dicto dubio, seu negativo seu positivo. Sed eam expediemus modo

præter consuetum nostrum morem scholastico. Itaque

Qui dubitat, an in tali eaque etiam gravi materia peccaverit, communissima inter Theologos sententia est, eum obligatum esse ad peccatum istud, ut dubium, manifestandum in confessione. Et nititur hæc sententia his ferè rationibus. I. est, quia in dubiis nisi possessio favoreat dubitanti, tutior pars est eligenda, ut latè probat Sanch. *n. 11.* Imò Vasq. & alii, qui eum sequuntur, absolūtè docent, possessionem nemini favere, præterquam in materia Justitiæ: Atqui pars tutior est, ea peccata confiteri; in hac enim nullum est peccatum, in opposita verò fieri potest, ut omittatur id, quod revera erat confitendum. Nec possessio favet dubitanti, etsi etiam extra materiam Justitiæ demus locum possessioni: ergo confessio illius tanquam pars tutior eligenda est. Non favere autem possessionem inde patet, quia præceptum confessionis in eodubio possidet.

159. Verùm hæc ratio non est omnino firma. Potest enim negari præceptum confessionis esse in possessione: neque enim possidet circa peccata dubia, sed circa certa, ut videbimus. Imò si esset aliqua possessio, potiùs esset ex parte hominis, qui ante, quàm dubitaret de commisso peccato, possidebat suam libertatem & innocentiam; & consequenter liber erat ab obligatione peccatum illud confitendi etiam tanquam dubium, & post hanc libertatem & innocentiam solum supervenit dubium: ergo ille cum præsupponatur possidens suam libertatem & innocentiam, potest ejusmodi dubium deponere ex generali.

ralibus principijs & regulis juris jam supra n. 125. allatis: est verò Regula secunda de regulis juris: dubium in meliorem partem interpretandum esse. Reg. II. in 6. In dubio favendum esse reo: Reg. 65. eodem: in dubio meliorem esse conditionem possidentis: sicut hic possidet suam libertatem & innocentiam; & Cap. 6. de jurejur. quisque præsumitur bonus, donec probetur malus. Sicut ergo juxta mentem plurimorum in dubio voti melior est conditio hominis possidentis suam libertatem, quâ per incertum votum spoliari non debet, ita in dubio peccati melior est conditio possidentis suam libertatem & innocentiam, quâ non debet spoliari per peccatum incertum.

160. II. Ratio est: quia illud principium, *melior est conditio possidentis*, solum locum habet, quando dubitans obligaretur ad aliquid excedens sui dubij limites; sicut in votis & debitis Justitiæ: si enim in dubio cogendus esset vovens aut debitor solvere, obligaretur ultra dubium, & sic ejus conditio esset deterior, cum tamen ratione dubij deberet esse melior, supposito, quòd possideat: at in præfenti dubitans non obligatur ad aliquid ultra dubij sui limites; cum tantum teneatur sua peccata fateri sub dubio, quod revera habet.

161. Verùm nec hæc ratio efficax: negari enim potest, quòd, qui cogitur confiteri peccatum dubium, non cogatur ultra sui dubij limites: licet enim juxta receptam sententiam non tenetur confiteri dubium peccatum ut certum, tamen, quia cogitur confiteri dubium, videtur ultra limites sui dubij obligari, hoc ipso, quòd obligetur ad confessionem peccati

dubij reipsa exhibendam. Nam dubium talis hominis est, an sit omnino immunis à tali peccato, quod nullo modo teneretur confiteri, si veritas rei constaret: unde defacto obligatur ad opus exhibendum, certam videlicet confessionem, quamvis incerti peccati. Itaque ut brevius & clarius prædicti argumenti difficultas dissolvatur, Sicut in alijs debitis ad nihil aliquis teneretur, eo ipso, quòd suam possideat libertatem, & superveniat dubium de obligatione, nisi tantum ad moralem & diligentem prudentiam de dubio depellendo: eâ autem adhuc adhibitâ ad nihil amplius teneretur (aliàs eo ipso obligaretur ultra limites obligationis ortæ ex dubio) quàm ad solam adhibitionem diligentiae prædictæ: ita similiter in nostro casu, si ad aliquid aliud obligaretur, præterquam ad diligens examen conscientiae, obligabitur ultra dubij limites. Quod si dicas, saltem dubium esse certum, atque adeò non esse mirum, quòd postulet certam solutionem confessionis sub dubio: contra enim est; quia solutio confessionis non oritur ex dubio, sed ex peccato: peccatum autem est incertum, an sit reipsa commissum: solutio autem, id est confessio peccati, quamvis incerti & dubij est actus quidam onerosus, qui reipsa certò exhibetur, cujus tamen causa incerta est ac dubia.

162. III. Ratio est: quia lex etiam pœnalis & odiosa amplianda est, quando est in favorem animæ, & ad vitanda peccata; ut latè probat Sanch. l. 1. de Matrim. D. 39. n. 5. & l. 3. D. 1. n. 8. ergo etiam lex confessionis, quæ non est pœnalis & odiosa, sed favorabilis, medicamentumque ad omnia peccata præterita post Ba-

ptimum delenda, & futura præcavenda.

163. Sed neque hæc ratio solida est: etsi enim lex non odiosa, & in favorem animæ sit amplianda, non restringenda; id tamen fieri debet intra latitudinem significationis verborum, quibus lex utitur: in nostro autem casu videri posset, verba legis se non extendere ad dubium peccati mortalis; lex enim Concilij Tridentini *Sess. 14.* ubi ex professo de Pœnitentiæ Sacramento *c. 5.* solum loquitur de peccatis, quorum post diligentem excussionem conscientia memoria habetur, & scientia; de dubijs autem nec scientia est, nec memoria.

164. IV. Ratio sumitur ex voluntate Christi: potuit enim Christus Sacramentum Pœnitentiæ ita instituire, ut ad illud non solum peccata mortalia certa, sed etiam dubia deferrentur: quis hoc neget? eum verò hoc Sacramentum ita instituisse, colligitur ex communissimè recepta & usitata praxi fidelium; optimus enim interpret legum est modus & consuetudo, quâ ab omnibus leges illæ fuerunt intellectæ, receptæ & exercitæ. Quibus accedit etiam communis & constans consensus DD. Certè hanc sententiam docuerunt Suar. Valent. Sa, Azor, Salas, Reginald. Sanch, & innumerij alij, quos post alios refert, & sequitur Dicast. *de Euch. D. 9. d. 8. n. 136.* & *de pœnit. D. 9. d. 7. n. 278.* Diana *p. 10. tr. 8. R. 44.* Tamb. *in Meth. conf. l. 1. c. 1. §. 3. n. 17.*

165. Sed auctoritati opponi potest auctoritas. Etsi enim tanto numero Auctorum non sit stipata opposita sententia, sui tamen ipsi non desunt auctores. Nam

Coninch. *de pœnit. D. 7. d. 8. n. 69.* Petrus Marchantius *in trib. sacro. tr. 4. tit. 6.* Caramuel *in Theol. Morali l. 3. d. 4. n. 1478.* Joseph. de Januar. *Resol. mor. T. 1. Resolus. 20. per totam.* Joseph. Martinon, Ferrant, quos refert Tamb. *in addit. ad locum citatum expeditæ confessionis tr. 8. R. 44.* Hi ergo omnes docent, eum, qui dubitat, an in tali eaque gravi materia peccaverit, non esse obligandum ad tale peccatum ad sacrum Pœnitentiæ Tribunal perferendum, quod probabile judicat Laym. *l. 1. tr. 1. c. 5. §. 4. n. 37.* saltem extra articulum mortis.

166. Et ratio potest hæc esse: quia nulla fidelibus obligatio, maxime gravis, est imponenda, nisi de ea legitime, imò, ut Tamb. frequenter inculcat, *evidenter* constet: atqui de obligatione confitendi peccata, de quibus dubium est, an sint commissa, non satis constat, ut vidimus: certè Concilium Trident. *cit. Sess. 14. c. 5.* sic loquitur: *Ex his colligitur, oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam* (sive scientiam, ne Concilium in & de eadem materia videatur a quivoce loqui: sive malis per Conscientiam intelligere illam, quæ est accusans vel reprehendens) *habent, in confessione recenseri, etsi occultissima illa sint &c.* quibus verbis sic utor. Censendum est, Concilium eo loco, quo ex instituto tradidit doctrinam de Sacramento Pœnitentiæ ejusque materia, sufficienter docuisse fideles: at ibi aperte docet, pœnitentem debere confiteri omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem memoriam habet & conscientiam, vel, ut paulò superius loquitur, scientiam: ergo etiam docuit.

docuit, neminem debere confiteri illa, quorum post diligentem sui discussionem, nec memoriam habet, nec conscientiam seu accusantem seu reprehendentem, aut scientiam. Atqui illorum, de quibus quis dubitat, memoriam non habet, nec scientiam nec conscientiam accusantem seu reprehendentem, ut constat: neque enim ulla accusatio prudenter ab ullo iudicium admitti potest de delicto, de quo dubium est, an sit commissum: ergo &c. Hanc rationem fuse prosequitur Caramuel apud Dian, p. 10. tr. 16. R. 2.

167. Et ideo hec Christus potuerit Sacramentum Poenitentiae ita instituire, ut necesse esset, etiam peccata, de quibus dubitatur, an sint commissa, confiteri: an autem defacto ita instituerit, non est ita certum, ut hactenus putabatur; cum non desint, qui non solum de ea institutione dubitent, sed eandem etiam absolute negent, argumento forti ex Concilio Tridentino proxime desumpto. Ut quid ergo gravemus jugum fidelium? quod alioqui suave est, & leve. Et haec de peccato, cum dubitatur, an sit commissum.

168. Ceterum qui scit, se peccasse, dubitat autem de gravitate peccati, nec potest se saltem probabiliter determinare, teneatur illud confiteri: cum enim constet, eum peccasse, non est in possessione iuxta innocentiam; cum non habeat fundamentum probabile excusationis. Et haec est communis sententia, & forte hoc solum, nec quidquam aliud voluerunt, qui prius tanto numero steterunt pro sententia imponente onus confitendi, cum dubium est, an peccatum sit commissum.

169. Qui scit, & se peccasse, & peccatum, quod admisit, esse grave; dubitat

verò, an sit confessus, num teneatur confiteri, desumendum id est ex ipsa dubitantis conditione. Vel enim semper tuit diligens in confitendo, nec quidquam voluntarie unquam omisit; vel non, sed luride & negligenter se ad proximè imminentem confessionem preparavit. Si I. debet contemnere tanquam irrationabile dubium, & praesumere se confessum esse; neque enim sufficiens ratio dubitandi est, quod non meminisset, cum saepe vix hesternorum, aut etiam hodiernorum meminimus; nec delictum praesumendum sit, sed probandum. Praterquam quod talis non amplius sit in vero dubio, sed in opinione probabili, quam sequi licet. Si II. peccatum illud dubium confitendum est: quia praecipuum est in possessione, cum constet de peccato commisso, & obligatione confitendi: de confessione verò facta non constet: nec probabilis adsit conjectura, dubitantium illum, utpote hominem luridum, & in tam gravi negotio peragendo valde negligentem, peccatum illud aliquando confessum esse.

170. Qui peccatum commissum confessus est ut dubium, postea verò comperit esse certum, jam diu acriter decertant auctores, an talis teneatur postea hoc peccatum iteratò ut certum exponere. Sed ego cum ijs in pugnam non descendo: vasa ergo colligo, & ex acie me subduco. Solum breviter dico, non esse obligationem peccatum illud postea ut certum iteratò in confessione exponendi: fuit enim directè absolutum in priori confessione: hac enim de causa ad eam est delatum; ergo non indiget novâ absolutione: hoc enim commune est omnibus peccatis ritè absolutis, ut non opus sit,

iteratò confiteri, ut nimirum ab ijs directè possimus rursùm absolvi. Et hoc quivis etiam alius, qui sub dubio se de aliquo peccato coram Sacerdote accusavit, facere potest, etiam tunc, cùm tam pœnitens, quàm Confessarius dubitant, an peccatum, quod de reliquo integrè explicatum est, sit mortale vel veniale, reservatum vel non.

ARTICULUS VII.

Regula dirigendi Conscientiam scrupulosam.

Sermo est de scrupulo propriè dicto, qualiter nimirum Conscientia, si scrupulis agitur, dirigenda sit, ut à recto virtutis tramite non recedat.

§. I.

Natura, origo, remedia & indicia scrupulosorum.

171. Nota I. argumentum, ex quo oriri potest scrupulus seu motio animi in partem oppositam illi, de qua firmum habeatur iudicium, subinde esse tanti momenti, ac ponderis, ut ob id meritò iudicetur, improbable esse, quòd antè probabile videbatur, subinde valde leve, neque tanti ponderis, ut animum à sua sententia dimovere valeat: interim tamen tale, ut eum concutiat & anxium reddat de malitia latente fortè in actu. Si priori modo contingat motio, non est propriè scrupulus, solemus tamen quandoque impropria hac scrupuli acceptione dicere, scrupulum injectum esse illi, cui rationibus urgentibus ostenditur, illicitum esse id, quod antè licitum putabat. Si ex po-

sterioris generis argumentis proveniat motio, est & dicitur propriè scrupulus. Reginald. l. 13. n. 111.

172. Nota II. scrupulum propriè loquendo sic posse describi: *Est vana quedam, id est, ex levi, vel nulla ratione oria apprehensio de malitia seu pravitate operis, conjunctum habens metum de eadem & anxietatem in voluntate.* Dixi autem: *apprehensio.* Nam aliqui putant, scrupulum pertinere ad secundam mentis operationem, atque adeo iudicium esse, erroneum quidem illud, & nulla ratione nixum; decepti fortè ex eo, quòd ex errore quoque & dubio idem quandoque oriatur effectus: experimur enim, anxietatem & formidinem peccati oriri in voluntate ex vero dubio aut errore, aut suspitione de malo, vel ejus periculo: ob hunc ergo effectum, quem etiam iudicium in voluntate parere potest, etiam veram dubitationem, opinionem ex levibus fundamentis conceptam, aut errorem vocant scrupulum. Sed non rectè; quia scrupulus potest in intellectu consistere simul cum iudicio de honestate operationis, non item dubitatio, aut iudicium de malitia ejusdem.

173. Nota III. scrupulorum genera esse ferè duo: aliquando enim sunt circa opera præterita examinanda, & dignoscenda; ut circa peccata olim commissa, eorumque confessionem, vota facta, eorumque impletionem, officia neglecta & similia; aliquando circa peccata & pericula deinceps cavenda; hæc sunt potissima scrupulosi paroxysmi objecta. Et ideo multi assiduè anxieque apprehendunt, peccatum esse, hoc vel illud facere, dicere, audire, omittere; in omnibus, quæ pro-